

Nový zákon o účetnictví už klepe na dveře

Autor: Ing. Ladislav Čížek, auditor, Rödl & Partner

Určitě už jste o tom slyšeli – chystá se nový zákon o účetnictví. Postupně se připravuje už pěkně dlouho. Avšak ustavující schůze pracovní skupiny proběhla už na začátku roku 2017. Pravda, dnes se ještě neběží cílová rovinka, ale cílová páska je už vidět docela dobře. Ministerstvo financí sice ještě nedávno deklarovalo, že původní předpokládané datum účinnosti nového zákona (tj. 1. 1. 2024) stále platí, ale prakticky už je to spíše nereálné. Je totiž potřeba připravit ještě prováděcí vyhlášky, upravit související právní předpisy atd. Zato rok 2025 je naopak docela pravděpodobný. Když uvážíte, že bude potřeba upravit účetní systémy, vše otestovat a proškolit účetní, je nejvyšší čas si začít dělat poznámky, cože nás to vlastně s novým zákonem o účetnictví všechny čeká. Připravili jsme pro Vás tento úvodní podcast, na který budou postupně navazovat další díly, ve kterých se podíváme na očekávané změny jednotlivě, více v detailu a s praktickými postřehy.

Předně je třeba uvést, že proběhlo vnější (meziresortní) připomínkové řízení a nyní probíhá zpracování připomínek. Připravit se ale určitě budeme muset na řadu nových pojmů a definic. Návrh zákona po mnoha letech konečně napravuje známý nedostatek současné české účetní legislativy a konečně vymezuje základní prvky účetní závěrky – definuje, co je aktivum, co jsou výnosy atd. Asi nikoho nepřekvapí, že ani tato oblast se neobešla bez četných připomínek. Autoři návrhu zákona se totiž v mnohém inspirovali v mezinárodních účetních standardech IFRS a do českého zákona zavádí řadu anglikanismů. Pokud by prošel současný návrh zákona, hovořili bychom například i v českém pojmosloví o „entitách“. Samostatným okruhem k diskusi je pak například překlad anglického „obligation“, „liability“ a „debt“. Navrhovaný text zákona ovšem namísto tří pojmů používaných v IFRS pracuje jen se dvěma – závazek a dluh.

Možná si říkáte, že jde o akademické diskuse. Tak sáhněme po něčem „více praktickém“. Návrh zákona předpokládá úpravu definice technického zhodnocení. Zjednodušeně by nově technickým zhodnocením měly být takové zásahy do odpisovaného aktiva, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů, pokud vynaložená částka přesáhne stanovené procento pořizovací ceny.¹ Co to může znamenat? Provedete opravu popraskané podlahy v celé výrobní hale, protože zde byla původně betonová podlaha, a i po opravě je zde stále betonová podlaha se stejnou šířkou betonu atd. (ceteris paribus), by se dnes jednalo o opravu. Protože ale hodnota opravy byla významná a přesáhla stanovené procento původní pořizovací ceny haly, bude nově klasifikována jako technické zhodnocení. Uvedený příklad je zjednodušený, aby bylo možné demonstrovat rozdílnost stávající a navrhované právní úpravy.

Ministerstvo předpokládá i zavedení tzv. funkční měny, tedy možnosti vést účetnictví např. v EURech. Ačkoliv se záměr zavedení funkční měny diskutuje od samého počátku příprav nového zákona o účetnictví, v rámci připomínkového řízení lze nalézt i odmítavá stanoviska. Například Česká národní banka s takovým krokem nesouhlasí a poukazuje na nižší účinnost své měnové politiky, pokud taková možnost bude zavedena. Současně poukazuje na

¹ Definice je zjednodušena pro účely tohoto podcastu. Mikro účetní jednotky mají ještě širší definici technického zhodnocení.

skutečnost, že takovým krokem může dojít k vyšší volatilitě rozpočtových příjmů (v důsledku přenesení části kurzového rizika z účetních jednotek na stát).

Z věcně zajímavých připomínek, na kterých je možné ukázat, že jejich vypořádání rozhodně nebude jednoduché, lze zmínit i změnu limitů pro povinný audit účetní závěrky. Asi nikoho nepřekvapí, že Komora auditorů je proti zvýšení limitů², od kdy má účetní jednotka povinnost nechat si svou účetní závěrku ověřit auditorem. Komora předkládá řadu argumentů, mj. význam auditu pro řádný výběr daní v České republice. Ostatně i zkušenosti ze zahraničí (např. ze Švédska) hovoří proti zvyšování limitů povinného auditu. Oproti tomu například Hospodářská komora právě zvýšení limitů povinného auditu vítá a ztotožňuje se s argumenty, které jsou uvedeny v důvodové zprávě, totiž skutečnost, že se limity coby absolutní hodnoty kritérií povinnosti auditu nezměnily již 20 let. Je tak možné, že v případě schválení této navrhované úpravy právě vaše společnost z povinného auditu vypadne. V případě zvýšení limitů dle navrhované úpravy by se povinnost auditu netýkala zhruba 5 000 dnes auditovaných účetních jednotek.

Co dalšího nás ještě čeká za novinky? Předpokládá se aktivace finančního leasingu a v rámci připomínek zaznělo, že by měl být aktivován i leasing operativní (s cílem zajistit vyšší srovnatelnost s IFRS, tedy IFRS 16). Zatím nelze předjímat, jaký bude v tomto směru výsledek.

Návrh zákona o účetnictví (ve stavu, jak byl předložen do vnějšího připomínkového řízení) ale toho upravuje mnohem více. Zmiňme například:

- Koncept současné hodnoty (tedy zavedení diskontování např. dlouhodobých rezerv a dlouhodobých pohledávek)
- Upuštění od konceptu konečné účetní závěrky v případě přeměn obchodních korporací (tj. upuštění od dělení účetních období)
- Rozšíření osvobození od povinnosti konsolidace nebo
- Zrušení pojmu „vlastní náklady“ (používané např. pro ocenění zásob vytvořených vlastní činností)

Zaujalo Vás téma nového zákona o účetnictví stejně jako nás? V dalších dílech této série podcastů se budeme věnovat vždy konkrétní navrhované úpravě a možným praktickým souvislostem. Máte se na co těšit!

Kontrolní otázky:

1. Jaké změny (mj.) přináší návrh nového zákona o účetnictví ve stavu k připomínkovému řízení?

Jde o:

- Změnu limitů povinnosti auditu
- Možnost vést účetnictví ve funkční měně
- Změnu definice technického zhodnocení
- Koncept současné hodnoty (tj. zavedení diskontování např. dlouhodobých rezerv a dlouhodobých pohledávek)
- Upuštění od konceptu konečné účetní závěrky v případě přeměn obchodních korporací

² Návrh změn limitů je následující: z 80 na 130 mil. Kč v případě obratu a ze 40 na 65 mil. Kč v případě hodnoty netto aktiv.

- (tj. upuštění od dělení účetních období)
- Rozšíření osvobození od povinnosti konsolidace
 - Zrušení pojmu „vlastní náklady“ (používané např. pro ocenění zásob vytvořených vlastní činností)
 - Aktivaci finančního (a možná i operativního) leasingu

2. Kdy bude nový zákon o účetnictví účinný?

MF ČR ještě nedávno deklarovalo účinnost nového zákona od 1. 1. 2024. Toto datum je však z praktického pohledu již nereálné, a můžeme proto předpokládat účinnost až od 1. 1. 2025.

3. Jaká rizika v sobě nese zavedení funkční měny?

Zvýšení volatility příjmů státního rozpočtu v důsledku přenesení části kurzového rizika z účetních jednotek na stát a snížení účinnosti měnové politiky ČNB.

Související odkazy:

- [Návrh paragrafového znění nového zákona o účetnictví](#) (stav k vnějšímu připomínkovému řízení)
- [Vyjádření Komory auditorů k navýšení limitů pro povinný audit v ČR](#)
- [Důvodová zpráva k návrhu nového zákona o účetnictví](#)
- [Obdržené připomínky k návrhu nového zákona o účetnictví](#)